

Capella del Castell de Montesquiu

Montesquiu

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Al Parc Natural del Castell de Montesquiu. La capella està adossada a l'angle sud-est de la façana principal del castell.
Emplaçament	El castell es troba emplaçat en un turó boscos tot dominant el riu Ter, el qual discorre per la vessant oest.

Coordenades:

Latitud:	42.113107285616
Longitud:	2.2120816969692
UTM Est (X):	434862
UTM Nord (Y):	4662635

Classificació

Número de fitxa	08131 - 110
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Barroc
Segle	XVII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Tipus de protecció:	Xarxa natura 2000
Observacions protecció:	Número 1081-Monument Històric

Xarxa natura 2000: El Pla especial del Parc del Castell de Montesquiu va ser aprovat en data 30 de juliol de 1986 i publicada la seva aprovació en el DOGC núm. 755 de 20 d'octubre de 1986 i modificat en data en data 2 d'abril de 1998 i publicada la seva aprovació en el DOGC núm. 2.672 de 2 de juliol de 1998.

Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00

Número inventari
Generalitat i altres
inventaris

IPAC, núm. 1195

Accés

Fàcil

Ús actual:

Cultural

Titularitat

Pública

Titular:

Diputació de Barcelona. Rambla de Catalunya, 126. 08008 Barcelona.

Fitxes associades:

[Castell de Montesquiu](#)

[Parc del Castell de Montesquiu](#)

Autoria de la fitxa

Sara Simon Vilardaga

Data de registre de la
fitxa:

dt., 01/08/2023 - 09:28

Descripció

La capella del Castell de Montesquiu està situada adossada a la façana principal del monument, concretament a l'angle sud-est. L'església compta amb accés directe des de l'exterior i també amb comunicació des de l'interior del castell.

Es tracta d'una petita capella, d'una sola nau de planta rectangular amb coberta de volta de canó molt lleugerament apuntada. La coberta conforma un terrat pla amb accés des de dependències de la planta primera. A la part superior de la façana de llevant hi ha una petita espadanya que conté la campana.

Exteriorment es mostra com una construcció de planta rectangular de murs de carreus de mides diverses, amb restes de revestiment de morter. La porta d'accés des de l'exterior, al mur de ponent, és de muntants de carreus i llinda plana monolítica, tots ben tallats i polits. Damunt d'aquesta portalada, hi ha una fornícula, decorada amb elements geomètrics i florals, a l'interior hi trobem una escultura de Santa Bàrbara, patrona de la capella. També a la façana principal hi ha una petita finestreta. A la façana de llevant hi ha altres finestretes que faciliten la il·luminació de l'interior, amb vitralls decoratius.

A l'interior, trobem un arrambador de rajola policromada del segle XVII, decorada amb motius geomètrics, vegetals i florals, i amb algunes escenes de la vida de Santa Bàrbara. La porta d'accés i comunicació amb l'interior del castell, i les d'accés a la part posterior de l'altar (a manera de sagristia), així com una de les finestres, estan decorades amb guixeries amb motius vegetals i florals, també amb alguns elements geomètrics, i el símbol de Maria Mare de Déu, a la porta d'accés amb les dependències del castell, i el símbol d'alfa i omega a les de la sagristia.

Compta amb un altar d'estil barroc, amb la mesa i a sobre el retaule; aquest és format per diferents nivells, al cos central hi ha fornícules, cadascuna flanquejada per columnes salomòniques, i a l'àtic, una altra fornícula. Tot ell compta amb relleus que mostren motius sobretot vegetals i florals, junt amb diversos caps d'àngels, també amb elements arquitectònics que delimiten cada part del retaule. Està acabat pintat amb policromia i sobretot daurat.

La capella conserva mobiliari, objectes ornamentals, litúrgics, d'ús pràctic...

Història

Els orígens del castell de Montesquiu es remunten a l'època medieval, entre els segles X i XI, quan devia haver-hi una torre de vigilància per controlar la zona de pas del riu Ter. Al llarg dels segles, el castell va experimentar canvis considerables; durant el període medieval es tractaria d'un castell tipus domus o casa forta. Més tard, entorn a les darreries del segle XV es va adaptar a residència senyorial, convertint l'antiga domus en un castell. Les modificacions es van anar succeint al llarg de la seva història, amb canvis destacats també al llarg del segle XVI i XVII, en època de la nissaga Descatllar i també a les primeres dècades del segle XX quan estava a mans de la família Juncadella.

Lluís Descatllar va fer construir la capella del castell, la qual fou consagrada el dia 13 d'abril de 1642, sota l'advocació de Santa Bàrbara. Aquesta església sembla que va substituir una petita capella anterior, segurament d'època medieval, la qual devia estar situada molt a prop de l'edifici del castell però exempta. Als inventaris que es conserven del castell, hi ha documentades les obres i les reformes a la capella entre 1638-1642.

En data 12 de març de 1382, trobem un document sobre una requisició, en que Francesca, muller del difunt Guillem Sala, senyor del castell de Dos Castells reclama al veguer i jutge de Vic la seva assignació com a tutora de les filles del seu marit (ACRI-ACM: 1349/4, núm. 84 calaix 1 Sora, 2200). S'hi referencia la capella sobre la domus de Montesquiu, constituïda sota la parròquia de Besora. Hem de pensar que podria tractaria d'aquella primera capella del castell.

El 18 de gener 1390 consta en un document de venda feta per Berenguer de Cumbis de la parròquia de Sant Quirze de Besora, que ven a Ramon Codina, rector de la capella de Santa Bàrbara de Montesquiu, el mas Ravell i el mas Mascaltrà, de la parròquia de Santa Maria de Besora per 190 sous barcelonesos (ACRI-ACM: 1349/29; Besora 7 núm. 33). El 9 de febrer de 1436, en una acta de reconeixement, trobem que Guillem Codina i el seu fill Pere Codina, de Sant Quirze de Besora, reconeix i defineix a Ramon Codina rector de la capella de Santa Bàrbara de Montesquiu, els masos Ravell i Malastacia, que són adjunts situats a la parròquia de Santa Maria de Besora (ACRI-ACM: 1342/31, Besora 4 núm. 43). En aquests dos documents es referencia l'existència d'un rector de la capella de Santa Bàrbara de Montesquiu.

En el testament d'Isabel Descatllar de 21 de maig de 1535 hi apareix dins el seu llegat la donació de la capella de Santa Bàrbara. (BC, Fons Querlat, Llibre 8/8, núm. 2286, data 1680)

En la visita pastoral datada el 20 de desembre de 1619 (ABEV, Fons XM1, Llibre 1212 pàg. 235) es fa relació de la visita per part de Don Antonius Vallespir a la capella de Santa Bàrbara del Castell de Montesquiu, llavors barri de Sant Quirze de Besora. Consta que té un altar amb el seu retaule, ornamentat, amb els frontals amb tela i vellut, amb dues imatges als costats una Santa Bàrbara i l'altra de Santa Magdalena, amb les armes dels Descatllar al mig, senyors, del castell de Montesquiu i el de Besora. Costa amb la lapida conservada i sacralitzada, amb un crist petitó; també hi consten altres ornaments, com làmpada, canelobres de ferro i també una pau de falta amb la imatge del "ecce homus". També un missal petitó en un faristol de fusta. Calze i patena de plata, dos corporals en bon estat amb tafetà carmesí sota nova guarnida amb fil d'or, també una casulla de cotonet blau amb un passament de plata, una altra casulla molt vella, altres peces de roba (camis, amit i cinyell tot bo). Es documenta també un benefici fundat per Arnau Guillem de Besora per 25 misses.

En data 10 d'agost de 1645, en un còdex de Lluís Descatllar (ACA, Diversos, Queralt, Lligalls, 3; Llibre: Besora 3, Doc. 20), es documenten sintèticament les propietats que es troben sota la jurisdicció del senyor Lluís Descatllar, i també es deixa constància que demana als seus hereus que acabin de daurar el retaule de la capella de Santa Bàrbara.

Bibliografia

- ANGLADA I FREIXER, ALBERT (1994): Història del poble de Montesquiú. Un itinerari per a descriure els fets, els ambients i els personatges d'un singular municipi català. Montesquiú: Ajuntament de Montesquiú.
- CATALÀ ROCA, Pere: Castells Catalans
- CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I RECERCA HISTÒRICA DE MONTESQUIU (2004-2014) (2015): Montesquiú, el valor de la gent. Ripoll: Maideu, SL.
- ESPADALER I PARCERISAS, Ramon (1993): El Castell de Montesquiú a la darreria de l'edat mitjana. Barcelona. L'Avenç, cop. 1993.
- ESPADALER I PARCERISAS, (1989, juny): Notes sobre la importància de l'arxiu descobert al Castell de Montesquiú- - Revista
- PLADEVALL I FONT, Antoni (1978): Montesquiú. Notícia històrica. En el centenari de la creació de la parròquia. Montesquiú: Parròquia de Montesquiú. Impremta Planès, Sant Hipòlit de Voltregà.
- MOLINA MORENO, José Antonio (1984): Montesquiú al sud del Ripollès. Ripoll: Maideu.
- VVAA (1987): CATALUNYA ROMÀNICA. VOL. X RIPOLLÈS. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

